

Nova pravila za evropske svete delavcev

Vpogled v Direktivo 2009/38/ES

Socialna Evropa

Evropska komisija

Kaj je namen evropskih svetov delavcev?

Evropski sveti delavcev (ESD) so organi, ki predstavljajo evropske delavce v podjetju. Preko njih uprava na nadnacionalni ravni obvešča delavce in se z njimi posvetuje glede razvoja poslovanja in kakršne koli pomembne odločitve, ki bi jih lahko zadevala.

Pravica do ustanovitve ESD je bila uvedena z Direktivo 94/45/ES za družbe ali povezane družbe, ki imajo zaposlenih vsaj 1 000 oseb v Evropski uniji in v drugih državah Evropskega gospodarskega prostora (Islandija, Lihtenštajn in Norveška) z vsaj 150 zaposlenimi v vsaki izmed dveh držav članic. Približno 970 ESD predstavlja več kot 15 milijonov zaposlenih, pri čemer dajejo prednost socialnemu dialogu in predvidevanju sprememb v nadnacionalnih družbah.

Več ESD, z večjo učinkovitostjo

Pravni okvir za ESD je bil vzpostavljen v letu 1994 in ga je bilo treba prilagajati razvoju zakonodajnega, gospodarskega in socialnega konteksta kot tudi razjasnjevati. Po posvetovanju z evropskimi socialnimi partnerji in po izvedbi ocene vpliva je Komisija leta 2008 podala predlog za prenovitev direktive. To novo direktivo sta leta 2009 sprejela Evropski parlament in Svet z nekaterimi spremembami, ki so jih v večini predlagali evropski socialni partnerji.

Na osnovi rezultatov obstoječega pravnega okvira, prenovljena Direktiva 2009/38/ES želi zlasti zagotoviti učinkovitost nadnacionalnih pravic delavcev do obveščanja in posvetovanja, pri čemer se spodbuja oblikovanje novih ESD in zagotavljanje pravne gotovosti pri njihovem vzpostavljanju in delovanju.

Ustanavljanje evropskih svetov delavcev

Nova pravila v Direktivi 2009/38/ES

Zagotavljanje potrebnih informacij: Osrednja in lokalna vodstva so odgovorna za zagotavljanje informacij, ki omogočajo začetek pogajanja za vzpostavitev novega ESD.

Vzpostavitev posebnega pogajalskega telesa (PPT): En predstavnik na 10 % delež delavcev v državi članici je vključen v PPT, ki predstavlja delavce v pogajanjih, ki so namenjena sklenitvi sporazuma o ESD. PPT se **ima** pravico sestati z osrednjim vodstvom sam pred in po vsakem sestanku.

Vloga socialnih partnerjev: Pristojni evropski sindikati in združenja delodajalcev morajo biti obveščeni o začetku pogajanj, da se jim omogoči nadzor nad vzpostavitvijo novega ESD in spodbujanje najboljše prakse (glej kontaktne točke). Sindikati so tudi vključeni med strokovnjake, katere lahko PPT zaprosi za pomoč pri pogajanjih.

Vsebina sporazuma: Sporazum o ESD mora upoštevati potrebo po uravnoteženem predstavništvu delavcev v ESD in poskrbeti za njeno prilagajanje.

Podporna pravila: Pomožne zahteve, ki veljajo v odsotnosti sporazuma, določajo razlikovanje med področji, kjer so informacije potrebne, in področji za posvetovanje ter zagotavljajo možnost pridobitve utemeljenega odgovora na vsako izraženo mnenje. Da bi omogočili izbranemu odboru izvajanje pomembnejše funkcije, je najvišje število članov omejeno na pet in na voljo mu morajo biti pogoji za redno izvajanje svojih nalog.

Delovanje evropskih svetov delavcev

Nov okvir Direktive 2009/38/ES

Splošno načelo: Načini ureditve obveščanja in posvetovanja z delavci se določijo in izvajajo tako, da se zagotovi njihova uporabnost in omogoči učinkovito odločanje v družbi.

Nadnacionalna pristojnost ESD: Zadeve spadajo v pristojnost ESD, če so nadnacionalne. Za nadnacionalne se štejejo zadeve, ki zadevajo družbo ali povezano družbo na ravni Skupnosti ali najmanj dve družbi ali podružnici ali povezani družbi v dveh različnih državah članicah. Elementi, ki se upoštevajo pri odločitvi, ali gre za „nacionalno“ zadevo, so število udeleženih držav članic, raven vodstva v zvezi z zadevo, ali pomembnost zadev za evropsko delovno silo glede na obseg njihovih možnih učinkov.

Povezava z nacionalnimi organi: Obveščanje in posvetovanje z evropskim svetom delavcev sta povezana z obveščanjem in posvetovanjem s predstavniškimi telesi delavcev na nacionalni ravni. Sporazum mora opredeliti ureditve za izpolnitev tega cilja. Če to ni storjeno, morajo biti v primeru prestrukturiranja zagotovljena posvetovanja tako na evropski ravni kot tudi na nacionalnih ravneh.

Vloga in zmožnost predstavnikov delavcev

Kolektivno predstavljanje: Člani evropskega sveta delavcev morajo imeti na voljo sredstva, potrebna za uresničevanje pravic iz te direktive za kolektivno zastopanje interesov delavcev. Obvestiti morajo delavce o vsebini in rezultatih postopka obveščanja in posvetovanja z delavci, ki je potekal znotraj ESD.

Izobraževanje: Predstavnikom delavcev se zagotovi plačana odsotnost z dela zaradi usposabljanja.

Koncepta obveščanja in posvetovanja

„**Obveščanje**“ pomeni prenos podatkov predstavnikom delavcev, ki ga opravi delodajalec, da se jim omogoči seznaniti se z neko zadevo in jo preučiti; obveščanje se opravi v času, na način in z vsebino, ki predstavnikom delavcev omogoča, da opravijo poglobljeno presojo možnih vplivov in, kadar je to primerno, pripravijo posvetovanja s pristojnim telesom zadevne družbe ali povezane družbe, ki posluje na ravni Skupnosti.

„**Posvetovanje**“ pomeni vzpostavljanje dialoga in izmenjavo stališč med predstavniki delavcev in glavnim poslovodstvom ali z drugo ustrezno ravnjo vodstva v času, na način in z vsebino, ki predstavnikom delavcev na podlagi zagotovljenih informacij omogoča, da brez poseganja v pristojnosti vodstva in v razumnem času izrazijo mnenje o predlaganih ukrepih, na katere se nanaša posvetovanje, ki bi se lahko upoštevalo v družbi, ki posluje na ravni Skupnosti, ali povezani družbi, ki posluje na ravni Skupnosti.

Prilagoditvena klavzula

Kadar pride do večjih sprememb strukture družbe ali povezane družbe, na primer do združitve, prevzema ali delitve, se morajo evropski sveti delavcev prilagoditi. Prilagoditev se mora opraviti v skladu z določbami veljavnega sporazuma (ali sporazumov) ali, če slednji ne obstajajo, na zahtevo delavcev v skladu s pogajalskim postopkom za nov sporazum, v katerega so vključeni člani obstoječih ESD. Ti ESD nadaljujejo s svojim delom z možnimi prilagoditvami do sklenitve novega sporazuma. Ta klavzula (člen 13 Direktive 2009/38/ES) velja v vseh situacijah.

Časovni raspored

Direktiva 2009/38/ES mora biti prenesena v zakonodajo držav članic do 6. junija 2011. Na ta datum je obstoječa Direktiva 94/45/ES (kot je bila spremenjena z direktivama 97/74/ES in 2006/109/ES) razveljavljena in nadomeščena z Direktivo 2009/38/ES.

Nacionalni ukrepi za izvajanje za preklicane direktive se ohranijo po 6. juniju 2011, zaradi vključitve primerov, kjer se nove obveznosti, uvedene z Direktivo 2009/38/ES, ne uporabljajo.

Sporazumi o evropskih svetih delavcev, sklenjeni ali revidirani med junijem 2009 in junijem 2011

Direktiva 2009/38/ES določa dveletno prehodno obdobje: družbe, v katerih se podpiše ali revidira sporazum o ustanovitvi novih ESD med 5. junijem 2009 in 5. junijem 2011, niso zavezane z obveznostmi, katere uvaja Direktiva 2009/38/ES.

Nov okvir od junija 2011

Od 6. junija 2011 morajo biti ESD ustanovljeni in morajo delovati v okviru prenovljene Direktive 2009/38/ES z njenimi določbami o izvajanju v državah članicah.

Pogajanje na ravni družb

Zahteva 100 delavcev iz dveh držav ali pobuda delodajalca sproži postopek za oblikovanje novega ESD. Sestava in delovanje vsakega ESD je prilagojena specifični situaciji družbe s sporazumom uprave in predstavnikov delavcev različnih vključenih držav. Pomožne zahteve veljajo le, če ni takšnega sporazuma.

Prednost je dana formuli pogajanj znotraj podjetij, saj sta bila njihova vzpostavitev in delovanje osrednjega pomena za uspeh ESD vse od njihovih začetkov. Ta mehanizem ostaja nespremenjen.

Kontinuiteta

V novi direktivi ne obstaja nikakršna pravna obveznost ponovne sklenitve sporazumov o ustanovitvi ESD. Poleg tega se je od prve direktive spodbujalo zgodnje ustanavljanje ESD, pred pravnimi zahtevami. Za podjetja, ki so imela sklenjene sporazume, ki so zajemali vso delovno silo in zagotavljali mednarodno obveščanje delavcev in posvetovanje z njimi, ko je direktiva prvič začela veljati v letu 1996, se obveznosti, ki izhajajo iz nove direktive, ne uporabljajo. Isto velja v zvezi z razširitvijo direktive na Združeno kraljestvo v letu 1999. Kontinuiteta takšnih sporazumov je zagotovljena z Direktivo 2009/38/ES.

Nadaljnje informacije

Besedilo Direktive 2009/38/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 6. maja 2009 o vzpostavitvi Evropskega sveta delavcev ali uvedbi postopka obveščanja in posvetovanja z delavci v družbah ali povezanih družbah na območju Skupnosti (UL L 122, 16.5.2009, str. 28) in nadaljnje informacije so na voljo na spletni strani delovne zakonodaje Evropske komisije (http://ec.europa.eu/labour_law).

Spodbujanje in zagotavljanje sredstev

Evropska unija si prizadeva podpirati osveščanje in spodbujanje najboljših praks v zvezi s socialnimi partnerji, zlasti z zagotavljanjem sredstev za projekte, ki so usmerjeni k izmenjavi praks, s specifično proračunsko postavko (04.03.03.03 – Obveščanje in posvetovanje s predstavniki družb in njihovo sodelovanje), za katero je bila za leto 2011 namenjena vsota 7,5 milijona EUR.

Kontaktne točke

Evropska komisija: Generalni direktorat za zaposlovanje, socialne zadeve in vključevanje,
Delovna zakonodaja, B-1049 Bruselj
E-naslov: EMPL-LABOUR-LAW@ec.europa.eu

Evropska konfederacija sindikatov, Evropski sveti delavcev, 5 boulevard Roi Albert II, B-1210 Bruselj
E-naslov: ewc@etuc.org

BusinessEurope, Socialne zadeve, Evropski svet delavcev, 168 avenue de Cortenbergh, B-1000 Bruselj
E-naslov: ewc@businesseurope.eu

Urad za publikacije